

DOCTRINA ȘI PROGRAMUL FRONTULUI RENĂȘTERII NAȚIONALE

Radu Florian Bruja

Odată cu înființarea Frontului Renașterii Naționale s-a lansat și o largă campanie propagandistică în jurul ideologiei și programului său. Cu mici întreruperi, această campanie a durat până în vara anului 1940, când Frontul Renașterii Naționale a fost Transformat în Partidul Națiunii, deși eșecul monolitului politic carlist era evident.

Dirijată de Ministerul Propagandei, înființat în acest scop, campania din jurul F.R.N. a monopolizat presa, radioul, manifestațiile culturale, întrunirile publice, dezbaterile parlamentare. “Radio Universul”, o revistă dedicată în exclusivitate pasionaților de radio și electroniștilor, a ajuns în 1939 să dedice jumătate din numărul de pagini mesajelor radiofonice ale regelui sau Frontului¹.

Regimul a beneficiat un organ de presă propriu, ziarul “România”, condus de scriitorul Cezar Petrescu. Între decembrie 1938 și iunie 1940, cât a existat Frontul, ziarul a publicat articole apologetice, însemnări ale personalităților din partid, liste cu membrii înscrși, acțiuni ale F.R.N. și ale Gărzilor Naționale etc. Despre programul și despre doctrina F.R.N. s-a scris, în această perioadă, o vastă literatură, dar fără o ideologie consistentă. În 1939 un apologet al regimului a publicat o lucrare intitulată **Frontul Renașterii Naționale. Originea și doctrina.**, dar partidul rămâne un spațiu ceremonial, nu un instrument al puterii și nu dispune de nici un aparat ideologic. Mai degrabă F.R.N. a transmis un elan patriotard și nu a oferit o platformă ideologică cu excepția unor fragmente din programele partidelor de dreapta din anii treizeci². Pe plan ideologic, teoreticienii frontului nu au fost originali, ei adaptând diferite idei pe care au încercat să le încadreze într-o doctrină proprie.

Pentru a da consistență programului său, pe 17 octombrie 1939 s-a publicat **Manifestul – program al Frontului Renașterii Naționale**, care cuprindea principiile ce au stat la baza ideologiei regimului: “1) Datoria sfântă pentru noi toți de a face zid în jurul M.S. Regelui /.../ 2) Necesitatea menținerii ordinei ierarhice și disciplinei în stat; 3) Întărirea sentimentului de demnitate și mândrie națională; 4) Drepturi minorităților identice cu cele ale românilor de peste hotare; 5) Respectul și ocrotirea familiei; 6) Crearea civilizației spirituale prin dezvoltarea credinței creștine și a culturii autohtone; 7) Propășirea materială prin obligativitatea și cinstirea muncii; 8) Promovarea elitelor; 9) Întărirea solidarității românești; 10) Conștientizarea datoriilor și drepturilor cetățenești”³.

Pentru a justifica și legitima noul regim, teoreticienii acestuia au adus o vie critică tarelor sistemului democratic interbelic, sucombat în 1938. Folosind cu abilitate argumente diferite, precum divizare și luptele intestinale ale partidelor politice, utilizarea unor programe naționale nerealiste în scop electoral, carteluri electorale încheiate între partide cu poziții ideologice diametral opuse, propaganda carlistă a condamnat vechiul regim și l-a acuzat de corupți, politicianism și ineficiență. Acestor neajunsuri majoritatea autoritară le-a găsit o singură rezolvare: un front comun care să unească sub drapelul său toate forțele social politice. Obiectivul acestui front era definit ca “solidarizarea tuturor energiilor producătoare ale nației, deschiderea largă a porților vieții tuturor tinere românești și încadrarea lor într-o vigoasă și justă ierarhie”⁴. În același timp, Apologeții Frontului Renașterii Naționale îl descriau nu ca pe “un partid politic, adică o adunare de oameni al cărui scop este să obțină puterea. În F.R.N. este înscrisă aproape toată lumea, deci nu poate fi vorba de partizani, el este o organizație de oameni de acțiune care înțeleg să facă un apostolat pentru convingerea tuturor vremurilor noi”⁵. Cu o astfel de literatură, propagandă ferenistă încerca să legitimizeze noua orientare a conducerii țării.

Ideea solidarității naționale sub stindardul F.R.N. era completată cu “ideea armatei sociale”. De aceea, în legea de organizare a F.R.N. erau înscrise două principii: unirea tuturor

forțelor politice într-un mecanism dedicat Coroanei și reprezentarea intereselor cetățenilor în sistemul corporatist. Ideile care se încadrau acelorași principii erau și promovarea intereselor generale ale colectivității, cultivarea sentimentului mândriei și demnității naționale, întărirea și dezvoltarea națiunii cu toate conaționalitățile sale.

Se poate aprecia chiar că în cadrul doctrinei F.R.N., naționalismul a fost subordonat ideii păcii și armoniei sociale. Frontul Renașterii Naționale a fost Exponentul tuturor cetățenilor țării: români și minoritari “afirmând numai un vag primat al românilor”⁶. Presa vremii, în articole precum “F.R.N. și agricultura”, “Industria și comerțul în F.R.N.”, “F.R.N. creator de armonie socială”, “F.R.N. se va confunda cu țara însăși”, veneau să dea unei înfățișări a valorilor țării în cadrul Frontului.

Pentru a canaliza într-o direcție activă solidaritatea națională, o intensă publicitate s-a făcut inițiativei de “ridicare pe toate tărâmurile a satelor noastre” prin programe de muncă în colectiv. Satul, considerat “temelia sănătoasă a patriei”, trebuia să fie cuprins de un entuziasm al întregii obști care să contribuie prin muncă, în primul rând, la campania “muncile de primăvară și la opera de însămânțare”. După un experiment reușit de Constantin C. Giurescu în Ținutul Dunărea de Jos, în primăvara anului 1939, secretarul F.R.N. cerea Ministrului de Interne sprijinul de a putea extinde la nivelul întregii țări acest proiect de “realizări gospodărești” bazat pe un plan cincinal⁷.

Altă mare direcție a ideologiei carliste a fost “mecanismul monarhic”. Sprijinit pe câteva teze de bază – așa-zisul spirit monarhic specific poporului român, funcția monarhiei de exponent al interesului general și permanent al statului, mecenatul monarhic, intercondiționarea monarhie-ortodoxism – mesianismul era canalizat în direcția perceperii regelui ca pe “marele salvator”⁸. Propaganda Frontului Renașterii Naționale a pus accent deosebit pe cultul personalității regelui “salvator”. Frontul se ocupa cu minuțiozitate de acest cult și de sărbătorile pe care le prilejuia. Calendarul sărbătorilor naționale a fost încărcat cu 18 sărbători regale între care: Proclamarea Constituției din 1938 (27 februarie), Proclamarea M.S. Regelui Carol al II-lea (8 iunie), Ziua nașterii M.S. Regelui Carol al II-lea al Tuturor Românilor (16 octombrie), Ziua numelui M.S. Voievod Mihai de Alba Iulia (8 noiembrie) ș.a.m.d.⁹.

Ziua de naștere a suveranului era sărbătorită cu mult fast. Presa și Radiodifuziunea anunțau cu trei zile înainte sărbătoarea “în care 20 de milioane de suflete românești își unesc gândul, rugând pe cel puternic să dea sănătate și viață lungă marelui nostru Rege”. În Proclamația F.R.N. către țară se anunțau concerte, fanfare în Piețele Publice din Capitalele de Ținut și în fața Ateneului Român¹⁰. Cu această ocazie, regele primea cadouri consistente. De exemplu, Banca Națională i-a oferit o hartă în relief a României, gravată pe o placă de aur ce cântărea 16 kg. La nemulțumirea regelui că formele de relief nu sunt suficient de bine reprezentate, s-a realizat o nouă hartă de 19,6 kg aur¹¹. O serie de personalități lansau, cu aceste ocazii, cărți apologetice, care preamăreau faptele regelui: Mitiță Constantinescu. **Zece ani de domnie, cei mulți înainte**; Teofil Sidorovici. **Carol al II-lea din culmea unui deceniu de glorioasă domnie**. Într-o carte, Cezar Petrescu vorbea despre Carol ca despre un om fără odihnă care s-a întors în mijlocul nostru și se află pretutindeni unde e așteptat și unde nu-l așteaptă nimeni¹². În aceeași direcție s-au constituit fundații culturale, așezăminte sociale, asociații sportive și de tineret (cum era Straja Țării). Toate evenimentele din istoria României de după 1866 erau legate de numele dinastiei regale lângă Carol era chemat să se alăture.

Un loc important în cadrul doctrinei Frontului Renașterii Naționale îl ocupa “ideea selecționării elitelor prin muncă”. Prin înlocuirea vechilor criterii de selectare a elitelor s-a simțit lipsa acută de cadre la nivelul întregii țări. Conform noilor criterii “selecțiunea se va face după valoarea personală apreciată în cadrul muncii profesionale. Acest sistem va aduce la suprafață elemente noi și mai ales elemente tinere”¹³. Prin concepția despre selectarea elitelor se justifica prezența unui număr cât mai mare de tineri în F.R.N., elitele neînsemnând vârful, ci mai ales cadrele politice și administrative ale aparatului de stat. Selectarea elitelor-cadre a fost completată de formarea lor, chestiunea fiind dezbătută de Guvern. În acest sens, s-au întocmit programe de

instruire și recompensare a noilor cadre la nivel ministerial (Petre Andrei la Ministerul Educației Naționale, Armand Călinescu la Ministerul Apărării Naționale, Victor Iamandi la Ministerul Justiției)¹⁴.

Un factor ce s-a bucurat de un deosebit respect, a fost cinstirea muncii, pe lângă programul de “realizări gospodărești” activând și Asociația “Muncă și voie bună”¹⁵.

“Frontul Renașterii Naționale se rezază apoi pe credința creștină. Fiind îndeosebi o mișcare spirituală, el înțelege să dea vieții un sens și o valoare morală. Sentimentele religioase, prețuirea virtuților sunt elemente prin care trebuie să se formeze mentalitatea cetățeanului de mâine”¹⁶. Înscrierea în ideologie F.R.N. și a “ideii spiritualității creștine” avea un dublu scop: atragerea sprijinului Bisericii Ortodoxe și îndepărtarea credincioșilor de mistica legionară.

Biserica s-a aliat de la început regimului prin numirea Patriarhului Miron Cristea în fruntea guvernului, între februarie 1938 – februarie 1939. De asemenea, biserica a fost sprijinită prin fonduri de stat; i s-au pus la îndemână materiale de propagandă. Numeroși clerici au ocupat posturi importante în conducerea țării¹⁷. Mai mult, doctrina F.R.N. s-a menținut pe linia ortodoxismului oficial, al moralei creștine și a toleranței religioase. În schimb, biserica trebuia să influențeze credincioșii în direcția dorită de rege. O direcție care nu a fost neglijată, era ceea a apărării patriei prin cointeresarea tuturor cetățenilor de a veni în sprijinul armatei. “Menirea generației noastre este ceea ce înaintașii noștri au clădit cu atâtea jertfe /.../ să stăm de straajă în jurul hotarelor”, se afirma în finalul cuvântării lui Armand Călinescu despre ideologie și programul Frontului Renașterii Naționale¹⁸. Acest obiectiv revenea sistematic în cuvântările ținute de mai marii Frontului, mai ales în deplasările acestora în regiunile de graniță expuse revizionismului maghiar sau expansionismului sovietic. Astfel, în vizita sa la Cernăuți, secretarul F.R.N., Silviu Dragomir, afirma că în front se găsesc “creierul și inima țării” și că F.R.N. garantează intangibilitatea suveranității naționale¹⁹.

Ideologia și programul Frontului Renașterii Naționale își aveau momentele de sărbătoare proprii; între acestea era cunoscută ziua sădirii arborilor. Organelor F.R.N. le revenea “datoria și onoarea ca în colaborare cu autoritățile locale și cu societățile patriotice să înfăptuiască această operă de recunoștință națională care, în același timp, va fi una din cele mai înalte școli de educație și patriotism fiind un neconținut îndemn pentru îndeplinirea datoriei și iubirii de Patrie și Neam”.

Secretariatele F.R.N. deschideau printr-o circulară, un program de creare a “parcurilor eroilor” în fiecare localitate unde existau urmași ai eroilor neamului. O asemenea acțiune a avut loc în luna mai 1940, în “Duminica Tomii” când în toate satele care aveau monumente cu eroi ai neamului s-au efectuat sădiri de arbori în locuri publice (parcuri, curțile școlilor, curțile bisericilor), sau sădiri de pomi fructiferi în grădinile “lumei I.O.V.” (invalidi, orfani și văduve de război). Terenurile erau pregătite din timp, iar puietii erau oferiți de organele silvice sau de unitățile agricole, în mod gratuit. La manifestări trebuiau să fie prezenți toți locuitorii satului respectiv. Se ținea un serviciu religios, cânta fanfara, aveau loc cuvântări ale secretarilor F.R.N., preoților sau rudelor eroilor. Nu lipseau străjerii sau premilitarii care aveau sarcina de a îngriji parcul²⁰.

Poate cel mai mare efort de inoculare a ideologiei frontiste s-a produs în rândul tineretului și a Strajei Țării. Aceasta era o organizație de tineret creată în 1934 și devenită o organizație de stat printr-un Decret-lege din 5 decembrie 1938. Straja Țării cuprindea obligatoriu toate persoanele cu vârsta cuprinsă între 7-18 ani băieți și 7-21 ani fetele, organizați în legiuni, centuri și stoluri. Comandantul suprem al Strajei Țării era Regele “Marele străjer” căruia membrii îi jurau credință. Deviza lor era “Credință și muncă pentru Țară și Rege”²¹. Tinerii străjeri, la împlinirea vârstei de 18 ani, își continuau “armonioasa desfășurare a educării” în cadrul Inspectoratului de pregătire premilitară până la 20 de ani, când erau incorporabili. Educația tineretului în sprijinul dorit de rege cuprindea, ca și în perioada străjeriei, o educație religioasă, o educație fizică și una intelectuală, națională, bazată pe marele fapte de arme ale înaintașilor. Educația premilitară era foarte importantă; în acest scop, prin noua lege a pregătirii

premilitare, se atrăgea atenția opiniei publice și autorităților administrative să sprijine activitatea premilitarilor și să facă publice rezultatele ei. Importanța pregătirii premilitare era dată și de faptul că Ministerul educației Naționale a luat decizia de a obliga școlile și Universitățile să pretindă la admitere, adevărul pregătirii premilitare a candidaților. Pregătirea premilitară avea și scopul transformării în soldat necesar armatei²². Propaganda carlistă vedea străjeria ca pe “temelia vastei acțiuni pentru crearea noului suflu de viață românească”, premilităria ca pe “cultivarea programatică a însușirilor eroice ale neamului”, iar armata, ca pe “dovada maturității și seriozității, a independenței de judecată și de cunoaștere a îndatoririlor civice și militare față de Rege și de Patrie”²³. Odată cu împlinirea vârstei de 21 de ani, tânărul era considerat apt pentru a-și începe viața politică, bineînțeles, în cadrul Frontului Renașterii Naționale.

Aceste instituții au fost create pentru a crește și educa tineretul în afara gândirii politicianiste, în general, și pentru a nu crea virtuozitate pentru Garda de Fier sau pentru alte formațiuni extremiste, în special. “Sunt de acord asupra absolutei nevoi ca ea [Straja Țării] să nu fie înghebată în Front, căci astfel pierde una din marile ei forțe, apoliticianismul”²⁴ credea Carol.

O ultimă linie a doctrinei frontiste era respectul față de familie ca ultimă celulă socială. Un program lansat de Straja Țării, dar urmărit îndeaproape de Carol și de F.R.N., a fost *un concurs* desfășurat în luna mai 1939. Inspirat din planul mussolinian “Bătălia pentru nașteri”, legitimându-l prin încurajarea natalității în țara noastră, concursul mamelor cu muți copii (de la 8 în sus), a promovat o politică pronatalistă condusă de stat pentru a-și asigura un tineret adecvat conform planurilor sale, în viitor²⁵ (evenimentele nu-i vor permite lui Carol să-și ducă la bun sfârșit inițiativele).

Cu toate că noțiuni ca “solidaritate națională” sau “armonie socială” s-au bucurat de o mare atenție în campaniile propagandistice, Frontului Renașterii Naționale îi lipsea un program politic oficial sau o doctrină economică eficientă. Frontul a dat atenție deosebită solidarității interne, modificându-și atitudinea după mișcările adversarilor. Aceasta i-a conferit un caracter de improvizație și incoerență.

NOTE

1. “Radio Universul”, nr. 227 din 18 februarie 1939, p. 3
2. Sorin Alexandrescu, *Paradoxul român*, București, Editura Univers, 1998, p. 119
3. “Informația”, Anul III, nr. 371 din 18 octombrie 1939, p. 2
4. “Calendarul Universul”, 1940, p. 279
5. “Libertatea”, Anul VII, nr. 20 din 20 septembrie 1939, p. 318
6. Alexandru, George Savu, *Sistemul partidelor politice din România (1919-1940)*, București, Editura Științifică și Pedagogică, 1976, p. 171
7. Arhivele Naționale, Direcția județeană Suceava, *Fond Prefectura județului Suceava*, 75/1939, f. 171-172
8. Al. Gh. Savu, *op. cit.* p. 171-172
9. “Calendarul Universul”, 1940, p. 278
10. “Suceava”, An. I, nr. 236 din 15 octombrie 1939, p. 6
11. Ion Scurtu, Gheorghe Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX (1918-1948)*, București, Editura Paideia, 1999, p. 356
12. Cezar Petrescu, *Cei trei regi*, București, Editura R.A.L., ediția a III-a, 2000, p. 167
13. “Suceava”, Anul I, nr. 10 din 13 ianuarie 1939, p. 3
14. Al. Gh. Savu, *op. cit.* p. 173
15. *Ibidem*, p. 176
16. “Suceava”, Anul I, nr. 10 din 13 ianuarie 1939, p. 3
17. Al. Gh. Savu, *op. cit.* p. 175-176
18. “Suceava”. Anul I, nr. 10 din 13 ianuarie 1939, p. 3

19. Idem, an. I, nr. 35 din 15 februarie 1939, p. 1
20. Arhivele Naționale, Direcția județeană Suceava, *Fond Prefectura județului Rădăuți*, 27/1940, f. 4
21. "Almanahul Timpul", 1939, p. 255-258
22. "Buletinul pregătirii premilitare", Anul IV, nr. 1-2 din aprilie-mai 1939, p. 12-13
23. "Suceava", Anul I, nr. 37 din 17 februarie 1939, p. 1
24. Carol al II-lea, *Însemnări zilnice (1937-1951)*, vol II (13 martie – 15 decembrie 1939). București, Editura Scripta, 1997, p. 256
25. Arhivele Naționale, Direcția județeană Suceava, *Fond Primăria Suceava*, 5/1939, f. 10

Abstract

The National Renaissance Front existed as a political party between 1938 (the month of december) and 1940 (in june). The party's doctrine and platform have been conducted by the Ministry of Propaganda and by the "România" journal. The National Renaissance Front has remained though anly a ceremonial housing office, without an ideological platform, excepting some fragments from the right parties programmes: the cult of the monarchy, the christian spiritualism, the promotion of the elite throughwork.